

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма: «Міжнародна електронна комерція»

спеціалізація:

вид дисципліни: обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марченко Іван Сергійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувачка кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

(підпис)

Наталя ДАНЬКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна електронна комерція»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна електронна комерція» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Світлана СТРАПЧУК

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу,

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року,

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Міжнародна економіка” є оволодіння здобувачами вищої освіти знань та навичок в сфері міжнародних господарських процесів, а саме закономірностей та сучасних особливостей взаємодії між суб'єктами господарювання різних держав у галузі міжнародного обміну товарами, послугами, працею, капіталом та інших аспектів співробітництва у міжнародній господарчій сфері.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність навчатися та бути сучасно навченим

ЗК 07. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 08. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

В результаті вивчення дисципліни у студента повинні формуватися наступні програмні результати навчання (ПРН).

ПРН 02. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 04. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 08. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН 09. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародна економіка як напрямок економічної науки

Тема 1. Поняття, сутність та елементи міжнародної економічної думки

Поняття та принципи міжнародної господарської діяльності. Процес формування і етапи розвитку світової економіки. Зовнішньоекономічна діяльність, її характеристика та принципи. Елементи та форми міжнародної економічної діяльності, її суб'єкти та типи. Показники економічного розвитку, потенціалу та рівня розвитку. Моделі міжнародного економічного співробітництва.

Тема 2. Функціональні особливості міжнародної економічної діяльності

Структурні складові механізму зовнішньоекономічної діяльності. Держави, ТНК, державні і інтеграційні об'єднання, міжнародні організації як головні суб'єкти міжнародної економіки. Міжнародне регулювання світової економіки. Інституціональна основа регулювання у сфері міжнародної торгівлі і валютно-кредитних відносин. Глобалізація та світовий економічний порядок: зміст, структура, еволюція. Макроекономічні та мікроекономічні особливості здійснення зовнішньої господарської діяльності.

Тема 3. Ресурси та ресурсний потенціал країн

Поняття ресурсного потенціалу. Структура ресурсного потенціалу. Сировинні ресурси та їх роль в розвитку економічних процесів. Головні види сировинних ресурсів. Нерівномірність розміщення сировинних ресурсів. НТР і сировинні ресурси. Людський потенціал. Значення людських ресурсів в умовах сучасної НТР. Поняття людського капіталу. Особливості демографічної ситуації в різних країнах та їх вплив на розвиток продуктивності економік.

Тема 4. Глобалізація, транснаціоналізація та конкурентоспроможність

Поняття та сутність глобальної трансформації світового господарства. Взаємозалежність – головна риса процесу глобалізації. Глобалізація та регіоналізація. Глобальні виклики світової економіки, НТР і глобальна трансформація. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив. Основні прояви загострення глобальних проблем. Шляхи послаблення їх гостроти. Поняття конкурентоспроможності на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях господарювання. Критерії та оцінки конкурентоспроможності, чинники посилення конкурентних переваг.

Розділ 2. Форми та аспекти міжнародної економічної діяльності

Тема 5. Зовнішня торгівля та світовий ринок товарів й послуг

Поняття, структура та показники зовнішньої торгівлі. Експортно-імпортні операції, регулювання та особливості. ГАТТ/СОТ, торговельні угоди. Зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок. Світовий ринок товарів та послуг. Експортні доходи, імпортна залежність. Товарні біржи, принципи формування світових цін. Сектор послуг, торгівля послугами, постіндустріальна економіка.

Тема 6. Виробничо-інвестиційна діяльність та виробничо-коопераційні зв'язки

Виробничі цикли та кооперація. Інвестиційна діяльність, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції. Інвестиційні ризики та привабливість. Інвестиційні доходи та втрати. Синергетичний ефект виробничо-коопераційної діяльності.

Тема 7. Валютно-фінансова діяльність та міжнародні валютно-фінансові операції

Міжнародні валютно-фінансові операції. Фінансові ринки. Фондові біржі. Зовнішня заборгованість та боргове навантаження. Ринок валют (форекс). Принципи формування валютних курсів. Фінансово-інвестиційні організації та інститути. Інституційне регулювання міжнародної валютно-фінансової сфери.

Тема 8. Технологічно-інноваційний напрям господарської діяльності в міжнародній сфері

Технологічні уклади, науково-технічний прогрес та науково-технічна революція. Індустрія 4.0. Значення та роль інновацій. Передача та продаж технологій. Створення та впровадження інновацій. Інноваційно-технологічні моделі економічного розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародна економіка як напрямок економічної науки												
Тема 1. Поняття, сутність та елементи міжнародної економічної думки	15	4	2			4						
Тема 2. Функціональні особливості міжнародної економічної діяльності	15	4	2			4						
Тема 3. Ресурси та ресурсний потенціал країн	15	4	2			6						
Тема 4. Глобалізація, транснаціоналізація та конкурентоспроможність	15	4	2			4						
Разом за розділом 1	60	16	8			18						
Розділ 2. Форми та аспекти міжнародної економічної діяльності												
Тема 5. Зовнішня торгівля та світовий ринок товарів й послуг	15	4	2			8						
Тема 6. Виробничо-інвестиційна діяльність та виробничо-коопераційні зв'язки	15	4	2			10						
Тема 7. Валютно-фінансова діяльність та міжнародні валютно-фінансові операції	15	4	2			10						
Тема 8. Технологічно-інноваційний напрям господарської діяльності в міжнародній сфері	15	4	2			6						
Разом за розділом 2	60	16	8			34						
Контрольна робота						20						
Усього годин	120	32	16			72						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Макро- та мікроекономічні аспекти міжнародної економічної діяльності	2
2	Сучасні особливості економічної діяльності ТНК	2
3	Ресурсний потенціал країн світу	2
4	Глобалізація та її вплив на економічну діяльність країн	2
5	Системи зовнішньої торгівлі та торговельні операції	2
6	Інвестиційні напрями та потоки між країнами світу	2
7	Валютно-фінансова співпраця в системі фінансових відносин	2
8	Інноваційно-технологічні аспекти економічного розвитку та конкуренції	2
Разом		16

2021															
2022															
2023															

Після заповнення таблиці, необхідно зробити певні висновки, як змінюється макроекономічний стан країни за досліджуваний період, спираючись тільки на знайденні макроекономічні показники. Кратко порівняти схожі та відмінні риси в розвитку двох досліджуваних країн.

7. Методи навчання

Розподіл занять за формою їх проведення в умовах змішаного навчання

Як правило практичні заняття проводяться аудиторне. В умовах дії воєнного стану заняття проводяться відповідно до Наказу ректора Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (аудиторне або дистанційно за допомогою платформ Google Meet або Zoom).

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики/ форми оцінювання
РН 02	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.	Обговорення, дискусія, дебати	Опитування
РН 04.	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.	Статистико-аналітичні завдання	Захист звітів з практичних робіт
РН 08	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових	Прослуховування лекційного матеріалу, колективне вирішування кейсів, обговорення	Опитування, моделювання

	інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.		
PH 09	Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.	Статистико-аналітичні завдання, кейси	Захист звітів з практичних робіт

8. Методи контролю

Підсумковий семестровий контроль - залік (письмово у тестовій формі). Поточний контроль – звіти з виконання практичних робіт, контрольна робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Індивідуальне завдання	Разом	Залік	Сума
Розділ 1				Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Контрольна робота			
5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання та виконання контрольної роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінки виконання практичних робіт (до 60 балів).

Відвідування практичних занять

- 5,0 бали: студент відвідав 100% практичних занять;
- 4,5 бали: студент відвідав 86 – 90% практичних занять;
- 4,0 бали: студент відвідав 76 – 80% практичних занять;
- 3,5 бали: студент відвідав 71 – 75% практичних занять;
- 3,0 бали: студент відвідав 66 – 70% практичних занять;
- 2,5 бали: студент відвідав 61 – 65% практичних занять;

- 3,0 бали: студент відвідав 51 – 60% практичних занять;
 2,0 бали: студент відвідав 41 – 50% практичних занять;
 1,5 бали: студент відвідав 31 – 40% практичних занять;
 1,0 бали: студент відвідав 21 – 30% практичних занять;
 0,5 бали: студент відвідав 16 – 20% практичних занять;
 0,25 бал: студент відвідав 11 – 15% практичних занять;
 0,1 бали: студент відвідав 5 – 10% практичних занять;
 0,0 балів: студент не відвідував практичні заняття.

Критерії оцінювання знань студентів за виконання практичної роботи

Визначення	Кількість балів
<ul style="list-style-type: none"> ▪Завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. ▪Визначає рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень. Вибирає інформаційні джерела. ▪Робить висновки і приймає рішення у ситуації невизначеності. Володіє уміннями творчо-пошукової діяльності. 	5
<ul style="list-style-type: none"> ▪Завдання – повні, з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. ▪Планує інформаційний пошук; володіє способами систематизації інформації; ▪Робить висновки і приймає рішення у ситуації невизначеності. Володіє уміннями творчо-пошукової діяльності. 	4
<ul style="list-style-type: none"> ▪Завдання відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. ▪Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. 	3
<ul style="list-style-type: none"> ▪Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. ▪Застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації, має фрагментарні навички в роботі з науковими джерелами; ▪ Вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань. 	2
<ul style="list-style-type: none"> ▪Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. ▪ Вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань. 	1

Нарахування балів за залікову роботу (до 40 балів).

Залікова робота виступає кінцевим результатом перевірки знань здобувача з дисципліни та є обов'язковою для здачі, навіть в умовах набрання 50 та більше балів під час поточного контролю в семестрі.

Залікова робота складається з 40 тестових питань, правильна відповідь на кожне оцінюється в 1 бал, не правильна – в 0 балів. Для успішного виконання заліку та отримання позитивної оцінки, здобувач повинен правильно відповісти мінімум на 10 питань (мінімальна оцінка за залікову роботу – 10 балів). При набранні 9 та менше балів, залікова робота здобувача оцінюється в 0 балів та здобувач повинен проходити процедуру перездачі залікової роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1 – 49	не зараховано

10. Рекомендована література

1. Світова економіка: підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
2. Задоя А.О. Міжнародна економіка. К. : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Економіка зарубіжних країн: навч. посібник / Голіков А. П., Дейнека О. Г., Позднякова Л. О., Черномаз П. О. К. : Центр учбової літератури, 2008. 464 с.
4. Голіков А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини: підручник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
5. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай, А. О. Босак, М. В. Кізло; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. 408 с.
6. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія : підруч. для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2008. 408 с.

Допоміжна література

1. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Економічні відносини : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 406 с.
2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Є. І. Войнова [та ін.]; за ред. проф. С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : ОНУ, 2015. 304 с.
3. Світова економіка і міжнародні відносини: понятійно-термінол. слов. / Н. І. Галан [та ін.]; за ред. І. Л. Сазонця; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 557 с.
4. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колект. моногр. / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Eurostat [Електронний ресурс]. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>
2. The World Bank [Електронний ресурс]. URL: <http://www.worldbank.org/>
3. UNCTAD statistics [Електронний ресурс]. URL: <http://unctadstat.unctad.org/>
4. World Economic Forum [Електронний ресурс]. URL: <http://www.weforum.org/>
5. World Trade Organization. Report by the Secretariat [Електронний ресурс]. URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s211-00_e.doc
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1485>);

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 40% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **залік у тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Світова економіка», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1485>.